

ANŽELIKA ŠIMAITIENĖ / LİTVANYA (BAŞVURU NO. 36093/13, 21.04.2020)

KARARININ ÖZET ÇEVİRİSİ

İstanbul Barosu İnsan Hakları Merkezi tarafından hazırlanmıştır.

DAVANIN ESASI:

1970 doğumlu olan başvuru Anželika Šimaitienė Litvanya vatandaşıdır ve Vilnius Bölgesi'ne bağlı Pašilaičiai'de ikamet etmektedir. Başvuru, Vilnius'ta avukatlık yapan A. Pūkienė tarafından temsil edilmiştir.

A. Dava konusu olaylar

Dava konusu olaylar başvuru ileri sürdükleri çerçevesinde aşağıdaki şekilde özetlenebilir.

11 Mayıs 1995 tarihinde başvuru, Devlet Başkanı tarafından Vilnius Şehri 3. Bölge Mahkemesi'ne hâkim olarak atanmıştır.

1. Başvuru hakkında yürütülen cezai yargılaması

Başvuru, 21 Şubat 2006 tarihinde Devlet Başkanı tarafından çıkarılan bir kararname ile görevinden uzaklaştırılmış ve hakkında görevi kötüye kullanma (Ceza Kanunu'nun 228. maddesi) ve belgede sahtecilik (Ceza Kanunu'nun 300. maddesi) isnadıyla soruşturma izni verilmiştir. Başvuru ileri sürdüğü suçları hâkim olarak görev yaptığı ve bir apartmanın özelleştirilmesini konu alan bir dava sırasında işlediğinden şüphelenilmiştir.

Kaunas Bölge Mahkemesi'nin 15 Mart 2010 tarihli kararı ile başvuru üzerine atılı suçlardan beraat etmiştir.

1 Temmuz 2011 tarihinde başvuru hakkındaki ceza davası zamanaşımına uğradığı gerekçesiyle İstinaf Mahkemesi'nce sonlandırılmıştır. Ancak mahkeme kararında başvuru ileri sürdüğü suçlarının "hâkimlik sıfatının gerektirdiği saygınlık ve güven duygusunu sarstığı, Devleti ciddi manevi zarara uğrattığı, bu hususların Ceza Kanunu'nun 228. maddesinde öngörülen görevi kötüye

kullanma suçuna tekabül ettiği” ifade edilmiştir. Mahkeme ayrıca başvurucunun bazı mahkeme belgelerinde sahtecilik yaptığını belirtmiştir.

8 Mayıs 2012 tarihinde, Yüksek Mahkeme 16 hâkimden oluşan bir heyet (genel kurul) halinde toplanmıştır. Heyet, istinaf mahkemesinin zamanaşımı nedeniyle davayı sonlandırmasına ilişkin değerlendirmesine katılmıştır. Fakat istinaf mahkemesi kararında geçen bazı cümlelerin başvurucunun suç işlediği yönünde bir intiba yaratabileceğini, dolayısıyla masumiyet karinesine aykırılık teşkil ettiğini belirtmiştir. Bu durumun açık bir biçimde hukuka aykırılık sayılacağını ifade ederek istinaf mahkemesinin kararını tamamen bozmuştur. Yüksek Mahkeme ayrıca ceza davasının Ceza Muhakemesi Kanunu md. 3 § 1 (2) uyarınca zamanaşımı nedeniyle sonlandırılmasına karar verilmesinin, bireyin ıslah edildiği anlamına gelmeyeceğini ve davanın beraat kararı ile sonuçlanmasına eşdeğer sayılamayacağını eklemiştir.

2. *Başvurucunun görevden alınması ve işe iade ve ödenmemiş maaşlara ilişkin başlatılan hukuk davası*

15 Temmuz 2010 tarihinde, henüz başvurucu hakkında yürütülen kovuşturma derdestken, Başsavcı Devlet Başkanına gönderilmek üzere bir yazı kaleme almış ve başvurucunun görevini yerine getirirken ihmalkar davranmasının hâkimlik sıfatının gerektirdiği saygınlığı gerçekten zedeleyip zedelediğinin değerlendirilmesini talep etmiştir.

Başvurucu 16 Temmuz 2010 tarihinde Devlet Başkanından göreve iade edilmeyi talep etmiştir.

29 Mart 2011 tarihinde, Vilnius Şehri 3. Bölge Mahkemesi Başkanı tarafından bir iç soruşturma komisyonu oluşturulmuştur. Komisyon başvurucunun görevlerini nasıl yerine getirdiğini araştırmış ve 26 Nisan 2011 tarihinde bulgularını sunmuştur. Komisyonun başvurucunun 2000 ila 2003 yılları arasında görevini ihmal ederek sürdürdüğüne karar verdiği anlaşılmaktadır. Başvurucu, söz konusu bulgulara karşı Hâkimler Konseyi’ne başvurmuştur.

1K-699 sayılı ve 24 Mayıs 2011 tarihli kararname ile Devlet Başkanı Hâkimler Konseyi’nden görüş talep etmiş ve başvurucunun hâkimlik sıfatının gerektirdiği saygınlık ve güven duygusunu sarsması sebebiyle görevinden alınıp alınamayacağını danışmıştır.

Hâkimler Konseyi, başvurucunun görevini nasıl yerine getirdiğinin tespit edilebilmesi adına Vilnius Bölge Mahkemesi'nce bir iç soruşturma başlatılmasına karar vermiştir. Bunun üzerine Vilnius Bölge Mahkemesi Başkanı, beş hâkimden oluşan bir soruşturma komisyonu kurmuştur. Komisyon, '(Başvurucunun) Şikayeti ve Vilnius Şehri 3. Bölge Mahkemesi'nin 26 Nisan 2011 tarihli Kararlarının Uygunluğunun İncelenmesi' başlıklı bir rapor hazırlamıştır. Raporu takiben, Hâkimler Konseyi'nce 6 Haziran ve 15 Temmuz 2011 tarihlerinde başvurucunun da hazır bulunduğu iki duruşma yapılmıştır.

15 Temmuz 2011 tarihinde Hâkimler Konseyi Devlet Başkanı'na başvurucunun Mahkemeler Hakkında Kanun md. 90 § 1 (5) uyarınca görevinden alınabileceği yönünde görüş sunmuştur. Konseyin görüşü, 2011 yılı baharında Vilnius Şehri 3. Bölge Mahkemesi tarafından gerçekleştirilen iç soruşturmaya dayanmaktadır. Konsey ayrıca Vilnius Şehri 3. Bölge Mahkemesi'nin 25 Mayıs 2011 tarihli ek bilgiler içeren mektubuna da dayanmıştır. Son olarak "istinaf mahkemesinin başvurucunun eylemlerini Ceza Kanunu'nun 228 ve 230'uncu maddeleri ışığında değerlendiren 1 Temmuz 2011 tarihli kararı" dikkate alınmıştır.

18 Temmuz 2011 tarihinde Devlet Başkanı 1K-764 sayılı bir kararname çıkarmıştır ve başvurucuyu hâkimlik sıfatının gerektirdiği saygınlık ve güven duygusunu sarsması nedeniyle görevden almıştır. Aynı gün içerisinde Devlet Başkanlığı Ofisi tarafından bir basın açıklaması yayımlanmıştır:

"Devlet Başkanı ... Anayasa ve Mahkemeler Kanunu uyarınca, Hâkimler Konseyi'nin oybirliği ile aldığı görüş ışığında bir kararname çıkararak (başvurucuyu) hâkimlik sıfatının gerektirdiği saygınlık ve güven duygusunu sarstığı için Vilnius Şehri 3. Bölge Mahkemesi'nde bulunan görevinden almıştır.

(Başvurucu) borçların tahsil edilmesine ilişkin davaları geciktirmiştir. Ayrıca özel kişilerin lehine şartlar öngören özelleştirme davalarını, arazilerin geri verilmesine ilişkin davaları ve gayri menkule dayalı diğer davaları görürken ihmalkâr ve aceleci davranmış, var olmayan belgelere ve yalan tanık beyanlarına dayanmıştır.

(Başvurucunun) sahte belge düzenlediği, hukuka aykırı ve dayanaksız karar verdiği ve bir apartmanın özel kişinin lehine olacak halde özelleştirilmesini sağladığı İstinaf Mahkemesi'nin 1

Temmuz tarihinde verdiği kararla tespit edilmiştir; ancak ceza davası zamanaşımına uğradığından mahkûmiyet kararı verilmesi mümkün olmamıştır.

Gelecekte bu gibi durumların yaşanmaması için Devlet Başkanı'nın inisiyatifıyla Ceza Kanunu'nda değişikliğe gidilmiş ve zamanaşımı süreleri uzatılmıştır, böylece suç işleyen kişilerin cezai sorumluluktan kaçmalarının önüne geçilmiştir.

Başkan sekiz hâkimi hâkimlik sıfatının gerektirdiği saygınlık ve güven duygusunu zedeledikleri gerekçesiyle görevden almıştır.”

Başvurucu, eskiden çalıştığı Vilnius şehri 3. Bölge Mahkemesi'nden 21 şubat 2006 ila 18 Temmuz 2011 tarihleri arasında ödenmeyen maaşlarının ödenmesini talep etmiştir; ancak Mahkeme talebini reddetmiştir.

Bunun üzerine başvurucu görevden alınma kararına karşı dava açmıştır ve ödenmeyen maaşlarının ödenmesini talep etmiştir. İstinaf Mahkemesi, açılan davanın konusunun Vilnius Bölge Mahkemesi'nce yürütölen yargılama sırasında ele alındığını hatırlatarak, yeni davanın tarafsız bir mahkemede görölmesi gerektiğini belirtmiştir. Yargılamanın Panevėžys Bölge Mahkemesi'nce ilk derece mahkemesi sıfatıyla yürütölmesine karar verilmiştir.

Panevėžys Bölge Mahkemesi, 7 Haziran 2012 tarihli kararıyla başvurucunun davasını reddetmiştir. Mahkeme başvurucunun 21 şubat 2006 tarihinde görevinden uzaklaştırıldığını, mahkumiyet kararının ise ceza davasının zamanaşımına uğraması nedeniyle alınamadığını belirtmiştir. 8 Mayıs 2012 tarihli Yüksek Mahkeme kararında zamanaşımı nedeniyle sonlandırma kararının beraat kararına eşdeğer sayılamayacağını, kişinin ıslah edildiği anlamını taşımayacağını ifade edilmektedir. Bu nedenle Panevėžys Bölge Mahkemesi, mahkumiyet kararının bulunmamasının başvurucunun sebepsiz yere görevinden uzaklaştırıldığı anlamına gelmeyeceği kanaatindedir. Bařvurucunun 21 şubat 2006 ila 18 Temmuz 2011 tarihleri arasında çalışmadığı, uzaklaştırılmasının dayanaksız olduğuna dair bir değerlendirme bulunmadığı da göz önünde tutulduğunda, bu döneme dair ödenmemiş maaşların ödenmesine karar verilmesi adil olmayacaktır. Panevėžys Bölge Mahkemesi'nce “(başvurucu) her ne kadar görevinden uzaklaştırılmış olsa da başka bir iřte çalışması ve dolayısıyla gelir elde etmesinin önünde engel bulunmamaktaydı”.

İstinaf Mahkemesi'nin üç hâkimden (A.J., R.N. ve D.V.) oluşan dairesi 28 Kasım 2012 tarihinde Panevėžys Bölge Mahkemesi'nin kararını onamıştır. Mahkeme, başvuruçunun duruşma talebini reddetmiştir. Dava maddi sorunlardansa hukuki sorunlar üzerine olduğundan, yazılı usul ile ilerlenebileceğine karar verilmiştir.

İstinaf Mahkemesi, davanın esasını incelerken Panevėžys Bölge Mahkemesi'nce başvuruçunun başka bir işte çalışabileceğine dair yapılan değerlendirmenin hatalı olduğunu dikkate getirmiştir. İstinaf Mahkemesi'ne göre görevden uzaklaştırılan bir hâkimin başka bir işte çalışabilmesi için görevden alınmış olması gerekmektedir. Mahkeme, başvuruçunun hakkındaki cezai takibat sonlandırılmadan önce, disiplin sürecinin başlatıldığını altını çizmiştir. Disiplin sürecinde başvuruçunun 2006 yılında uzaklaştırılmadan çok daha önce görevini kötüye kullandığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla kişinin görevden uzaklaştırılması ile 18 Temmuz 2011 tarihli kararnameye istinaden görevinden alınması arasında geçen sürede ödenmeyen maaşlarına ilişkin talebinin yerine getirilmesi için bir sebep bulunmamaktadır. İstinaf Mahkemesi ayrıca Mahkemeler Hakkında Kanun md. 47 § 3'te hâkimler açısından masumiyet karinesinin düzenlendiğini, karine ışığında kovuşturmanın zamanaşımı nedeniyle sonlandırılmasına karar verildiğini ve sonuç olarak başvuruçunun hakkının korunduğunu belirtmiştir. Mahkeme, bir kişinin hâkim olabilmesinin saygınlığının zedelenmemiş olmasına bağlı olduğunu, başvuruçunun hakkındaki kovuşturmanın zamanaşımı nedeniyle sonlandırılmış olmasının saygınlığını yeniden kazandığı anlamına gelmediğini ifade etmiştir. Bu nedenle Devlet Başkanı'nın 1K-764 sayılı kararname ile başvuruçuyu görevden alması hatalı olmamıştır.

Yüksek Mahkeme'nin 4 Mart 2013 tarihli kesin kararı ile başvuruçunun hukuki nedenlere dayanarak yaptığı temyiz başvurusu incelenmeden reddedilmiştir.

3. *İki İstinaf Mahkemesi Hâkiminin Yüksek Mahkeme'ye Terfi Ettirilmesi*

Devlet Başkanı, 13 Aralık 2012 tarihli bir kararname ile Hâkimler Konseyi'nden İstinaf Mahkemesi hâkimi D.V.'nin Yüksek Mahkeme'ye terfi ettirilmesi konusunda görüş istemiştir. Konsey terfi ettirilebileceği yönünde görüş sunmuştur. Devlet Başkanı, 18 Aralık 2012 tarihinde yeni bir kararname çıkarmış ve Seimas'tan (meclisten) D.V.'nin Yüksek Mahkeme'ye atanmasına ilişkin süreci başlatmasını talep etmiştir. 17 Ocak 2013 tarihinde D.V. Yüksek Mahkeme'ye Seimas tarafından atanmıştır.

26 Şubat 2012 tarihli bir kararnameyle Devlet Başkanı, başka bir istinaf mahkemesi hâkimi R. N.'nin Yüksek Mahkeme'ye atanması amacıyla Hâkimler Konseyi'nden bir tavsiye istemiştir. Hâkimler Konseyi'nin olumlu görüşünü alan Devlet Başkanı 6 Mart 2013 tarihli bir başka kararname ile Seimas'tan R.N.'nin yüksek mahkemeye atanmasını talep etmiştir. Seimas 28 Mart 2013'te R.N.'yi yüksek mahkemeye atamıştır. Bir buçuk yıl sonra, 2014 yılının Aralık ayında, Devlet Başkanı Seimas'tan R.N.'yi yüksek mahkemenin başkanı olarak atamasını talep etmiş ve aynı ay Seimas bu atamayı yapmıştır.

SÖZLEŞME'NİN 6. MADDESİNİN 1. FIKRASININ İHLAL EDİLDİĞİ HAKKINDA

70. Başvurucu İstinaf Mahkemesi aşamasında, görevden alınmasına ilişkin Devlet Başkanı kararına itirazının görüldüğü hukuk davasının bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından adil bir şekilde incelenmediğini iddia etmiştir. Sözleşme'nin aşağıda ilgili kısmı yer alan 6. maddesinin 1. fıkrasına dayanmaktadır:

“Medeni hak ve yükümlülüklerin belirlenmesinde ...herkes yasayla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından ...adil yargılanma hakkına sahiptir”.

Kabul Edilebilirlik

Mahkemenin Değerlendirmesi

Genel İlkeler

78. Mahkeme, genel gözlem yoluyla, önceki davalarda bir organın –özellikle yürütmeden ve davanın taraflarından– “bağımsız” bir kurul olarak görülüp görülmeyeceğini belirlerken, üyelerinin atanması usulü, görev süresinin uzunluğu, dıştan gelen baskılara karşı teminatların varlığı, kurulun bağımsız bir görünüm sunup sunmadığına ilişkin şüphe gibi faktörleri dikkate aldığını tekrar eder. Hâkimlerin görev süresi boyunca yürütme tarafından azledilememesi, genel olarak onların bağımsızlığının doğal bir sonucu olarak değerlendirilir ve dolayısıyla Sözleşmenin 6. maddesinin 1. fıkrasında öngörülen teminatlara dahil edilmiştir. Devletin siyasi organları ile yargı arasındaki güçler ayrılığı kavramına Mahkeme'nin içtihatlarında gittikçe artan bir önem verilmesine karşın, atanmaların yargısal görevlerini yerine getirirken etki veya baskıdan uzak olmaları şartıyla, yargıçların yürütme veya yasama tarafından atanmasına izin verilir (bakınız *Maktouf ve*

DamjanoviĆ - Bosna ve Hersek [BD], no. [2312/08](#) ve [34179/08](#), § 49, ECHR 2013 (alıntılar) ve burada belirtilen içtihat; ayrıca bakınız yakın zamanda, *Thiam - Fransa*, no. 80018/12, § 59, 18 Ekim 2018).

79. Mahkeme ayrıca, tarafsızlığın gereği olarak, mahkemenin öznel olarak kişisel önyargıdan veya taraflılıktan muaf olmak zorunda olduğuna ve üstelik herhangi bir haklı şüphenin önlenmesi için yeterli teminatların sunulması bakımından objektif bakış açısıyla tarafsız olması gerektiğine karar vermiştir (bu hususta bakınız daha yakın tarihli, *Haarde - İzlanda*, no. 66847/12, § 103, 23 Kasım 2017, diğer atıfları ile birlikte).

80. Son olarak, bağımsızlık ve objektif tarafsızlık kavramları yakından bağlantılıdır ve koşullara bağlı olarak müşterek inceleme gerektirebilir. Somut olayın unsurlarını dikkate alarak Mahkeme, bağımsızlık ve tarafsızlık konularını birlikte incelemeyi uygun bulmuştur (bakınız *Denisov Ukrayna* [BD], no. 76639/11, § 64, 25 Eylül 2018, ve *Ramos Nunes de Carvalho e Sá - Portekiz* [BD], no. 55391/13 ve diğer ikisi, § 150, 6 Kasım 2018).

İlkelerin Mevcut Davaya Uygulanması

81. Mahkeme, başvurunun iki İstinaf Mahkemesi hâkiminin kendisinin Devlet Başkanına karşı açtığı hukuk davasını ilk aşamada incelerken tarafsızlığı ihlal ettiği yönündeki şikayetin başvurunun belli usûlî taleplerinin kendi istediği anda neden ele alınmadığına ilişkin gerekçe ve açıklamalara yer veren İstinaf Mahkemesi Başkanı tarafından reddedildiğini belirtmektedir (bakınız yukarıdaki 31 ve 32. paragraflar). Her halükârda Mahkeme, başvurunun davasının bu şekilde incelenmesine devam edilmesi için, İstinaf Mahkemesi seçiminden dolayı taraflı olma iddiasının herhangi bir belirtisini görememiştir. Bu bağlamda, Mahkeme ayrıca dava taraflarının bağımsız ve tarafsız bir mahkemede yargılanma hakkının sağlanması amacıyla, davaların bilgisayar sistemi tarafından hâkimlere dağıtıldığına (tevzi edildiğine) dikkat çekmektedir (bakınız Mahkemeler Hakkında Kanun'un 36. maddesi). Mahkeme ayrıca, başvurunun bilgisayar sisteminin Devlet Başkanı veya başka bir kişi tarafından bozulduğunu veya davasının başlangıçta özellikle Hâkimler R.N. ve D.V.'ye tevzi edildiğini iddia etmediğini dikkate almaktadır. Esasında dava, İstinaf Mahkemesi'nin daire oluşumundan ayrılan diğer iki hâkimin neticesi olarak onların eline geçmiştir (bakınız yukarıda belirtilen 30. paragraf). Başvurucu, Hâkimler R.N. ve D.V.'nin hukuk davasını ele aldıklarında Devlet Başkanından herhangi bir etki veya baskıya maruz

kaldıklarını ispatlayan bir delil göstermemiştir (benzer bir sonuç için bakınız Flux - Moldova (no. 2), no. 31001/03, §§ 23-27, 3 Temmuz 2007). Dolayısıyla Mahkemenin, başvurucunun davasında bu yargıçların bağımsızlık ya da tarafsızlıktan yoksun olduklarını sonucuna ulaşması için hiçbir sebep yoktur. Son olarak Anayasa Mahkemesi tarafından belirtildiği üzere, Devlet Başkanının hâkimlerin mesleki kariyeriyle ilgili kararlar vermesi, Litvanya'da Devlet Başkanının tarafı olduğu bir davayı bağımsız ve tarafsız şekilde inceleyebilen hiçbir mahkemenin bulunmadığını düşünmek için tek başına bir gerekçe oluşturmaz (bakınız yukarıda kısaca belirtilen 65. paragraf).

82. Mahkeme daha sonra, Hâkimler R.N. ve D.V.'nin Devlet Başkanı lehine bir mahkeme kararı vermeleri için yüksek mahkemeye terfi ettirildiği yönündeki şikayetini desteklemek için başvurucunun ileri sürdüğü diğer iddiayı ele almıştır. İlk olarak Mahkeme, Hükümetin bu iki hâkimin söz konusu mahkeme kararını verdiklerinde Yüksek Mahkeme'de bir üyeliğin boşaldığını bilemeyeceklerine dair görüşünü dikkate almaktadır; zira o sıralarda Yüksek Mahkeme'de boşalan bir üyelik yoktur. Ancak 28 Kasım 2012 tarihli İstinaf Mahkemesi kararı sonrasında, Yüksek Mahkeme'de bazı üyelikler boşalmış ve dahası bu boşlukların gecikme olmaksızın doldurulması gerekmiştir (bakınız yukarıda belirtilen 37, 42 ve 61. paragraflar). İkinci olarak Mahkeme, Hâkimler R.N. ve D.V.'nin Yüksek Mahkeme yargıçlığı için adaylıklarının Litvanya'daki en yüksek yargısal figürlerden birisi olan Yüksek Mahkeme Başkanı tarafından önerildiğini ve Başkanın bu önerisinin Yüksek Mahkeme'de akademisyenlerin –o dönemde az sayıda olan– varlığının artırılması yönündeki arzusunun bir neticesi olduğunu göz önünde bulundurmıştır (bakınız yukarıda belirtilen 38 ve 43. paragraflar). Mahkemenin sisteminin kapalı olmaması gerektiği Anayasa Mahkemesi tarafından da vurgulanmıştır (bakınız yukarıda belirtilen 64. paragraf). Yukarıdaki hususlar göz önüne alındığında, Mahkeme, Yüksek Mahkeme başkanı tarafından Devlet Başkanına yapılan öneride, akademik ve diğer tecrübelerinden dolayı hem Hâkim R.N. ve hem de Hâkim D.V.'nin ilgili kriterleri karşıladığına dair değerlendirmesinden şüphelenmek için hiçbir makul sebep gözlemlememektedir. Üçüncü olarak, Hâkimler R.N. ve D.V.'nin adaylığının, görevi hâkimlerin terfi veya ihracına ilişkin hususlara karar verilirken Devlet Başkanının yetkilerini dengelemek ve bunun gibi her bir adli işleme katılımı, yargı organına dışarıdan gelen herhangi bir baskıya karşı ilave bir teminat olan (bakınız yukarıda belirtilen 40 ve 45. paragraflar) bir kurumdan, yani Yüksek Mahkeme'dan oybirliğiyle destek aldığı dikkat edilmesi gereken bir husustur. Anayasa Mahkemesi'nin vurguladığı üzere, Yüksek Mahkeme'nin

onayı olmaksızın hiçbir adayın terfi veya ihraç edilememesi, hâkimlerin bağımsızlığının tamamlayıcı bir güvencesidir (bakınız yukarıda belirtilen 64. paragraf). Son olarak, Hâkim R.N. sonradan Devlet Başkanı tarafından Yüksek Mahkeme başkanı olarak aday gösterilmesine rağmen, davanın unsurlarında her türlü anlaşmadan şüphelenmek için somut bir şey yoktur. Gerçekten, görevli Yüksek Mahkeme Başkanı'nın görev süresi sona erdikten sonra yerine geçecek bir kimseye ihtiyaç duyulmuş ve Hâkim R.N.'nin adaylığı Yüksek Mahkeme'den tekrar destek almıştır (bakınız yukarıda belirtilen 47-49. paragraflar).

83. Bu arka plan karşısında, Mahkeme Hâkimler R.N. ve D.V.'nin başvuruçunun haklarının iadesi ve ödenmeyen maaşı için Devlet Başkanı kararı aleyhinde açtığı hukuk davasını ele alırken, Sözleşmenin 6. maddesinin 1. fıkrası anlamında bağımsızlık ve tarafsızlıktan yoksun oldukları sonucuna varamamaktadır.

84. Dolayısıyla bu şikâyet açıkça dayanaktan yoksundur ve Sözleşmenin 35. maddesinin 3 (a) ve 4. fıkraları uyarınca reddedilmelidir.

SÖZLEŞME'NİN (1) NOLU PROTOKOLÜ'NÜN 1. MADDESİNİN İHLALİ İDDİASI HAKKINDA

85. Başvuruçucu ayrıca, Hükümetin yargıçlık görevinden uzaklaştırıldığı dönemde ödenmeyen maaşı için zararının karşılanmasını reddetmesinden şikayetçidir. Başvuruçucu Sözleşme'nin (1) No'lu Protokolü'nün 1. maddesine dayanmaktadır.

Mahkemenin Değerlendirmesi

96. Mahkeme başvuruçunun, Mahkemeler Hakkında Kanun'un 47. maddesi olarak anılan iç hukuk hükmüne dayanılarak, görevinden uzaklaştırıldığı süreçte alıkoymulan maaşına ilişkin şikayetine dikkat çekmektedir (bakınız yukarıda belirtilen 58. paragraf; farklı yasal düzenlemelere –Ceza Usul Kanunu ve İş Kanunu– dayanılarak görevden uzaklaştırmada, ceza yargılamasının sonucuna bağlı olarak ödenmeyen maaşın tazmin edilmemesi hususunda karşılaştırma için bakınız *Buterlevičiūtē*, yukarıda belirtilen 23, 29 ve 70. paragraflar). Her iki hukuk yargılamasında da, mahkemeler, başvuruçunun ödenmeyen maaşıyla ilgili talebine dair nihai karara varıldığında (özellikle bakınız yukarıda belirtilen 55. paragraf) Yüksek Mahkeme tarafından özetlenen gerekçeden, Mahkemeler Hakkında Kanun'un 2008 versiyonunun 47. maddesinin 3. fıkrasına atıfla, görevinden

uzaklaştırılan bir hâkimin maaşının geri ödenmesi için ceza yargılaması yapılmasının olanaksız olduğunun ispatlanmasının veya kişinin ceza davasında bir mahkeme kararıyla suçsuz bulunmasının (bakınız yukarıda belirtilen 58. paragraf) yeterli olduğu sonucu çıkarılabilir. Bu arka plan karşısında Mahkeme, başvuruçunun Mahkemeler Kanunu'nun 2008 versiyonlu 47. maddesinin 3. fıkrasının, başvuruçuda eğer suçlu bulunmazsa maaşını alabileceğine dair meşru bir beklenti oluşturduğuna dair görüşü paylaşmaktadır (ayrıca bakınız *Bélané Nagy – Macaristan* [BD], no. 53080/13, §§ 72-79, 13 Aralık 2016). Bu nedenle Mahkeme, Sözleşme'nin (1) No'lulu Protokolü'nün 1. maddesinin uygulanabilir olduğuna ve Hükümetin başvuruçunun şikâyetinin *konu bakımından* yetkisizlik nedeniyle kabul edilemez olduğu yönündeki itirazının reddedilmesi gerektiğini tespit etmiştir.

97. Mahkeme ayrıca, başvuruçunun, maaşını kaybetmesine ilişkin şikâyetlerini, Protokol No.1'in 1. maddesine dayanarak, hem kendisinin görevden alınmasına ilişkin Devlet Başkanı kararnamesinin iptali için açtığı davada Yüksek Mahkeme seviyesine kadar (bkz. Yukarıdaki 26, 29 ve 36. paragraflar) hem de uğradığını iddia ettiği zararlar hakkında sonradan açtığı hukuk davası sırasında ileri sürdüğünü belirtmiştir (bkz. Yukarıdaki 50, 53 ve 54. paragraflar). Dolayısıyla, Mahkeme, başvuruçunun mevcut iç hukuk yollarını tükettiğini tespit etmiştir.

98. Mahkeme son olarak bu şikâyetin açıkça dayanaktan yoksun olmadığına, başka herhangi bir gerekçeyle de kabul edilemez olmadığına karar vermiştir. Dolayısıyla başvuruçunun kabul edilebilir olduğu beyan edilmelidir.

Mahkemenin Değerlendirilmesi

1 No'lulu Protokol'ün 1. Maddesi bağlamında başvuruçunun “mülküne” müdahale olup olmadığı

110. Mahkeme, yetkili makamların başvuruçunun ödenmemiş maaşlarını tazmin etmeyi reddetmesinin, 1 No'lulu Protokol'ün 1. maddesinin ikinci fıkrası anlamında mülkiyetin “kullanımının kontrolünü” oluşturduğunu ve bu nedenle başvuruçunun mülkünü barışçıl bir şekilde kullanılma hakkına yönelik bir müdahale oluşturduğunu belirlemektedir. (ayrıca bkz. yukarıdaki 96. paragraf ve R.Sz. / Macaristan, no. 41838/11, §§ 31-33, 2 Temmuz 2013).

Müdahalenin Hukuka Uygunluğu

111. Mahkemenin bir müdahalenin yasallığına ilişkin ilkelerinin R.Sz. / Macaristan (yukarıda anılan) ile özeti:

“35. Mahkeme, 1 No.'lu Protokol'ün 1. maddesinin, bir kamu otoritesinin mülklerin barışçıl biçimde kullanılmasına müdahalesinin yasal olmasını gerektirdiğini yinelemektedir: gerçekten de, bu maddenin ilk paragrafının ikinci cümlesi, “yasaların öngördüğü koşullar mal yoksunluğu yetkisi tanımaktadır”. Dahası, demokratik bir toplumun temel ilkelerinden biri olan hukukun üstünlüğü, Sözleşme'nin tüm maddelerinde bulunan bir kavramdır (bkz. Eski Yunanistan Kralı ve Diğerleri / Yunanistan [BD] (esas), no. 25701 / 94, § 79, AİHM 2000 – XII ve Broniowski / Polonya [BD], no. 31443/96, § 147, AİHM 2004 V).

36. Bununla birlikte, iç hukukta yasal bir dayanağın varlığı, kendi başına, yasallık ilkesini yerine getirmek için yeterli değildir. Ayrıca, yasal dayanağın belirli bir niteliğe sahip olması, yani hukukun üstünlüğü ilkesine uygun olması ve keyfiliğe karşı güvenceler içermesi gerekmektedir.

37. Anayasası da dahil olmak üzere, Taraf Devletin iç hukukuna uygun olmasının yanı sıra, mülkiyetten yoksun bırakmanın dayandığı yasal normların yeterince erişilebilir, kesin ve öngörülebilir olması gerekir (bkz. Guiso-Gallisay / İtalya, no 58858/00, §§ 82-83, 8 Aralık 2005). Mahkeme, benzer düşüncelerin, mülklerin barışçıl biçimde kullanılmasına yönelik müdahaleler için geçerli olduğunu da ekleyecektir.

“Öngörülebilirlik” kavramının kapsamı, söz konusu aracın içeriğine, kapsadığı alana ve ele aldığı kişilerin sayısına ve durumuna önemli ölçüde bağlıdır (bkz. Mutatis mutandis, Sud Fondi Srl ve Diğerleri / İtalya, no. 75909/01, § 109, 20 Ocak 2009). Özellikle, bir kural kamu yetkilileri tarafından keyfi müdahalelere karşı bir koruma önlemi sağladığı zaman “öngörülebilir” dir. (bkz. Centro Europa 7 S.r.l ve Di Stefano / İtalya [BD], no. 38433/09, § 143, AİHM - 2012). Benzer şekilde, ilgili yasa söz konusu ilkenin önemi ile orantılı asgari usule ilişkin güvenceler sağlamalıdır (bakınız mutatis mutandis, Sanoma Uitgevers BV / Hollanda [BD], no. 38224/03, § 88, 14 Eylül 2010; Vistiņš ve Perepjolkins / Letonya [BD], no. 71243/01, §§ 96-98, 25 Ekim 2012). ”

112. Mevcut davada Mahkeme, 20 Nisan 2016 tarihli kararında, İstinaf Mahkemesi'nin, başvuru hukuk davasında önceki yerel mahkemelerin kararlarına atıfta bulunarak, 2008 düzenlendiği şekliyle Mahkemeler Hakkında Kanun'un 47 § 3 maddesine ve başvuru görevlerinden alındığı tarihte yürürlükte olduğu için (bkz. yukarıdaki 55. paragraf) ona dayandığını kaydeder. Ancak, İstinaf mahkemesi, başvuru ceza yargılamasında ve görevden alınmasına temel oluşturan sonraki yargılamada hiçbir zaman suçlu bulunmadığı gerçeğine odaklanmak yerine, İstinaf Mahkemesi Mahkemeler Hakkında Kanun'un 47 § 3 maddesinin bir hâkimin ancak görevden alınmasının makul olmaması halinde tazminata karar verilmesi gerektiğini öngördüğü şeklinde bir yaklaşım benimsemiştir. (adı geçen eser a.g.e)

113. Dolayısıyla, Mahkemeler Hakkında Kanun'un 47 § 3 maddesinin değiştirilmiş versiyonuna atıfta bulunurken, mahkemeler, tazminat ödemesinin "yargı görevinden uzaklaştırmanın makul olmaması" şeklinde bir şarta bağlı olduğu yönünde ilave bir yasal unsur eklemiş olup bu unsur daha önce hiç iç hukukta bir değerlendirmenin parçası olmamıştır. Bu bağlamda Mahkeme, başvuru hukukunun, bir hâkimin yetkilerinin başlangıçta makul bir şekilde askıya alınıp alınmadığı sorusunun, nihai bir mahkeme kararı tarafından suçlu bulunmadığı sürece, maaş alma hakkını etkilemediğine ilişkin görüşüne dikkat çeker (bkz. ayrıca yukarıdaki 100. fıkra). Mahkeme, 2016 yılında Anayasa Mahkemesi'nin sanıkların suçlarında masumiyet karinesini ihlal edildiğine dair şüpheler oluştuğunda cezai yargılamaların sona erdirilmesinin ceza mahkemelerinde pratiğinin bulunduğunu gözlemlemiştir (bkz. Yukarıdaki 67. paragraf). Ayrıca, başvuru bu hususa hem iç hukukta hem de AİHM şikayetinde değinmiştir. (bkz. sırasıyla yukarıdaki 29 ve 54. paragraflar ve aşağıdaki 117. paragraf). Dolayısıyla, Mahkemenin iç hukuka uygunluğu inceleme yetkisi, öncelikle ulusal makamlar, özellikle de mahkemeler için iç hukukun yorumlanması ve uygulanması bakımından sınırlı olmasına rağmen (bkz. Satakunnan Markkinapörssi Oy ve Satamedia Oy / Finlandiya [BD], 931/13, § 144, 27 Haziran 2017, daha fazla atıfla birlikte), Mahkeme, Litvanya ulusal mahkemelerin argümanlarının kesin ve tutarlı olmadığını tespit etmek durumundadır. Ayrıca, bu iddialar İstinaf Mahkemesi tarafından 20 Nisan 2016 tarihli kararında geçerli bulunan yasanın ruhu ile uyumlu değildir (bk. Yukarıda parag. 55). Bu nedenle, ilgili kararlar keyfi olarak değerlendirilmelidir (Kopecký / Slovakia [BD], no. 44912/98, § 56, AİHM 2004 IX'i karşılaştırın).

114. Ayrıca Mahkeme, disiplin soruşturması nedeniyle görevine son verildiği için başvurucuya maaşının ödenmemesinin söz konusu olamayacağına değinmiştir. Başvuru tarafından

belirtildiği ve Hükümet tarafından kabul edildiği üzere, 2006' da görevinden uzaklaştırıldığı sırada ve 2011'de görevine son verildiği sırada dahi disiplin soruşturmaları sırasında bir hâkimin yetkilerini askıya almanın yasal bir dayanağı yoktur. Böyle bir önlem ancak daha sonra mümkün olmuştur (bkz. Yukarıdaki 106. paragraf).

115. Bu nedenle Mahkeme, başvurucu için, bir mahkûmiyet olmadığından, cezai takibat sırasında görevden uzaklaştırıldığı süre için maaşının ödenmesinin reddedilmesini öngörülemez bulmuştur. Öngörülebilirliğin yokluğunda, AİHM, başvurucunun AİHS'nin 1 No.lu Protokolü'nün 1. Maddesi kapsamındaki haklarına yapılan müdahalenin yasal dayanağının bulunmadığını tespit etmiştir. Dolayısıyla, müdahalenin meşru bir amacı olup olmadığını ve orantılı olup olmadığını incelemek gerekli değildir.

116. Yukarıdaki hususlar, Mahkeme'nin 1 No.'lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğine karar vermesi için yeterlidir.

SÖZLEŞME'NİN 6. MADDESİNİN 2. FIKRASININ İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

117. Başvurucu, ayrıca, yerel mahkemenin kararında yer alan ve cezai takibatın zamanaşımına uğramasının beraat anlamına gelmediği yönündeki ibarelerin, masumiyet karinesini ihlali olarak görmektedir.

118. Sözleşmenin 6 § 2 maddesi aşağıdaki gibidir:

“2. Bir suçla itham edilen herkes, yasaya göre suçlu olduğu kanıtlanıncaya kadar masum kabul edilir.”

119. Başvurucu, esasen ödenmemiş maaşına ilişkin 1 No.'lu Protokol'ün 1. maddesi uyarınca yaptığı şikayeti desteklemek için sunduğu iddiaları yeniden ifade ederek şekillendirmiştir.

120. Hükümet, diğer şeylerin yanı sıra, bir sanığın kesin bir beraatten sonra masumiyetine ilişkin şüphelerin dile getirilmesinin kabul edilemez olduğunu, ancak beraat kararının verilmemiş olduğu veya dava sürecinin bitirilmediği durumlarda, şüphenin varlığına ilişkin bazı yorumlara izin verilebileceğini belirtmiştir (Hükümet'in referans gösterdiği dava Baars / Hollanda, no. 44320/98, §§ 26-32, 28 Ekim 2003).

121. Mahkeme, başvuruçunun Şikâyetinin özünün, Sözleşme'nin 1 No.'lu Protokolü'nün 1. maddesi uyarınca daha önce incelendiğini ve ele alındığını kaydeder (bkz. Özellikle yukarıdaki 112-116. Paragraflar). Bu nedenle Mahkeme, Şikâyetin kabul edilebilir olduğuna karar vermekle birlikte, ayrıca incelenmesine gerek olmadığını tespit etmiştir.

BU SEBEPLERLE, MAHKEME,

Oyçokluğu ile başvuruçunun masumiyet karinesi hakkına ve mülkiyet haklarının korunmasına ilişkin Őikâyetlerin kabul edilebilir olduğuna ve başvuruçunun geri kalanının kabul edilemez olduğuna;

İkiye karşı beş oyla, Sözleşme'nin 1 No.'lu Protokolünün 1. maddesinin ihlal edildiğine;

İkiye karşı beş oyla, Sözleşme'nin 6 § 2. Maddesi kapsamında incelenecek ayrı bir husus bulunmadığına;

İkiye karşı beş oyla, davalı Devletin, başvuruçuya, Sözleşme'nin 44 § 2. maddesi uyarınca kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde aşağıdaki tutarları ödemesine:

94.370 Avro (doksan dört bin üç yüz yetmiş avro) maddi zarar için, ayrıca bu meblağ üzerinden tahakkuk edebilecek her türlü vergi;

6.500 Avro (altı bin beş yüz avro) manevi zarar için, ayrıca bu meblağ üzerinden tahakkuk edebilecek her türlü vergi;

5.000 Euro (beş bin Euro) masraf ve harcamalar için, ayrıca bu meblağ üzerinden tahakkuk edebilecek her türlü vergi;

yukarıda belirtilen üç aylık sürenin ödeme tarihinden sonra süre sona erdiğinde, yukarıdaki tutarlar üzerinden, temerrüt döneminde Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal faiz oranına eşit bir oranda ve yüzde üçlük bir faiz uygulanacağına;

karar vermiştir.

Oybirliğiyle, başvuruçunun adil tazmin talebinin geri kalanını reddetmiştir.